

«Mul on tegelikult hästi läinud.»

«Olen Estonias nõus kasvõi eesli saba mängima,» kostis operetisubrett Katrin Karisma-Krumm, kui talle tehti üle pikkade aastate ettepanek rahvusooperi lavale naasta.

Katrin astub lavale Lehari operetis «Lõbus lesk», kus tema kanda on Nieguse roll. Esietendus on sel nädalal ja teatris on tunda veidi närvilist esietenduse-eelset suminat.

«See on äge. Ehkki olen teinud kaasa ka mujal, on minu koduteater ju ikkagi Estonia,» ütleb ta. «Niegusel ei ole laulmist ette nähtud ja oleme ausad - 73aastane naine või mees ei laula nagu 20aastane. Me kõik vananeme ja nagu öeldakse - lahja lehm ei ole veel hirv. Sajaaastaseks elab vaid see, kes elab 99ni. Seda tuleb võtta mõistusega. Ja kui sa küsiksid, mis on õnn, siis see ongi, et praegu istume sinuga ja räägime. Ka see on õnn, et saan siin teatris jälle mängida. Õnn tuleb lihtsalt ära tunda.»

Maja täis mälestusi

Laupäeval sünnipäeva tähistav Katrin on hommikust saati proovis olnud. Kui paljud tema kolleegid kasutavad mõnetunnist pausi enne õhtust läbimängu selleks, et teatrimajast välja minna ja end veidi tuulutada, istub tema taas grimmitooli, et Naistelehe jaoks nägu tuunida. Teater on meile selleks eraldanud külalisartistidele mõeldud garderoobi, kuid isegi see väike tuba seondub lauljannale mälestustega. Kunagi oli see ruum eraldatud lavatöölisele.

Terve maja on mälestusi täis. Katrinile on siin tuttav iga nurk ja nurgatagune, mis sest, et aja jooksul on siin kes teab mitu remonti ja renoveerimist olnud. Inimesed on küll muutunud, aga õhustikus on endiselt säilinud Estoniale omast fluidumit. Ainult trepiastmed, mis asuvad lavataguses, ühendades eri korruseid ja mida mööda astunud ka meie muusikateatri kõige suuremad tähed, on vist veelgi rohkem kulunud.

Valus kogemus

See oli aastal 1998, kui Katrin ootamatult teatridirektori juurde kutsuti ja teatati, et rohkem tema 30 aastat kestnud töölepingut ei pikendata. Et midagi sellist võib juhtuda, ei osanud naine kuidagi ette aimata.

«Jah, see oli šokk. Algul võtsin natuke viina ja nutsin. Mäletan veidi sedagi, kuidas oma asju garderoobis kokku korjasin,»

Naisteleht

1,4,5,6

Eesti Draamateater
Estonia teater
Teater

kinnitab ta. Kas just maailm seepeale kokku varises ... Kuid ootamatu löögina allapoole võõd mõjus selline teade kindlasti. Noh, vähemasti ei tehtud temaga nii nagu mõne teisega. Ülle Ulla, Aino Kylvandi ja Meta Kodanipork said alles valvelauast teada, et nad ei peaks enam tööle tulema. «Kui see minuga juhtus, ei tahtnud kolm aastat selle maja lähedalegi sattuda. Mul oli valus, ma ei tahtnud haiget saada,» tunnistab Katrin. Töö kaotus pani teda tegutsema. Esimene asi oli arvutikursusele minek, sest tundus, et edaspidises elus peab raale kindlasti tundma. Et kursusekaaslased teda kui tuntud lauljat ja näitlejannat kuidagi teistmoodi pilguga jälgisid, tal meeles pole. Ja uusi oskusi läkski uues töökohas kirjastuses Ilo vaja. Katrin meenutab muiates, kuidas ta uudishimust kõrval asuvas Ilo Prindi trükikojas trükimasinate tööd uurimas käis ning kaks trükitöölist teda märkasid. Üks ütles teisele: «Vaata, täitsa pandav raam!» Kõlas nagu kompliment. Peagi vajati Katrini teeneid ka suurtes linnahalli muusikalides ning tööd näitlejana jagus ka mujal. Alles 2005. aastal oli ta Estonias tagasi, kui koos Tõnu Kilgasega etendas kammersaalis «Kolme neitsi maja».

Elu muutev ettepanek

Esimest korda sattus Katrin Estoniasse, kui õppis kodukoha Järvakandi koolis ja õpilased koolibussiga teatri ühiskülastuse vormis pühapäevahommikust ooperit «Boheem» vaatama toodi. Tal on täpselt meeles isegi solistid: Paula Padrik, Hendrik Krumm, Georg Ots ja Uno Kreen. Lisaks muusikale avaldasid tütarlapsele mõju ka teatrimaja kaunistanud uhked lühtrid, mida enam pole.

Kolinud perega Järvakandist Tallinna, sai Katrinist 21. keskkooli õpilane. Kooli kõrvalt käis ta õppimas filharmonia estraadistuudios. Ent kõrghariduse sai siiski hoopis lavakunstkateedrist.

Katrini sõnul on «süüdi» selles, et temast kutselist draamanäitlejat ei saanud, Helgi Sallo, kes oli Estonias ilma teinud juba mitu aastat varem. Samuti laulev näitlejanna, kel akadeemiline muusikaharidus puudub, kuid kelle ühinemine trupiga mõjus väga värskendavalt.

«Eks siin oli vaja ka teist niisugust natuke sarnast naist, kes oleks samuti võimeline sarnaseid rolle tegema,» arutleb Katrin.

Lavaka lõputööks oli Vello Rummo lavastatud «Humalakorjajad» ja kui pärast etendust koputasid tema garderoobiuksele Estonia direktor Rene Hammer ja dirigent Neeme Järvi, tehti talle elu muutev ettepanek. «Et kas ma ei tahaks tulla Estoniasse tööle. Küsisin vastu, et kui palju te mulle palka maksate? Kummaline, sest ma pole eriti rahaahne inimene,» imestab naine ise oma julgust. Kuulnud, et kuupalk on 110 rubla, oli otsus tehtud. Draamateatrist pakuti talle ju vaid 75.

Üldse mitte aplausi pärast

Aastast 1968 saigi Katrin Jakobist (uue perenime sai ta esimeselt kaasalt Peeter Jakobilt - V. L.) riikliku akadeemilise teatri Estonia koosseisuline operetiartist. Noorematele lugejatele teadmiseks - see oli aeg, mil isegi kultusfilmi «Viimse reliikvia» võtted, kus Katrin meeldejäáva episoodi tegi, polnud veel alanud.

«Mäletan hetki, kui ikka päris jänni jäin, ehkki olin tulnud teatrisse väga enesekindlalt. Olin ju lavaka lõpetanud. Aga kui pidin esimest korda orkestri ees laulma - oi, oi, oi! Vaat see võttis põlved nõrgaks. Alles siis sain aru, mida tähendab anda mõtet lauluga edasi,» tunnistab ta. «See pole nii, et tuled, teed prääks-prääks ja kõik on korras.»

Katrin pandi juba kolmeaastasena lasteaias soolot laulma: «Aga keegi ei öelnud mulle, et pärast seda hakkab rahvas plaksutama. Mulle oli see üllatus, justkui mingi mäng. Ajasin seepeale jalad harki ja näitasin keelt.»

Aplausi pärast pole Katrin kunagi lavale astunud. «Kõige toredam on ikkagi mängida. Publiku ovatsioonide kogemise tõttu küll keegi näitlejaks ei hakka,» sõnab ta. «Sageli on andmise rõõm suurem kui saamise rõõm. Kõik teatris töötavad inimesed on andjad - keegi ei mõtle, et mis ma selle eest saan. Ja on suur traagika, kui see kõik ühel kenal päeval katki lõigatakse.»

Katrin peab silmas mõne aja eest lahvatanud skandaali, milles teatrijuhti Aivar Mäed süüdistati ahistamises ja mis lõppes juhi õigeksmõistmisega. Või siis uue Estonia hoone ehitamisega seonduvat. «Teatrit lõhkuda on lihtne, aga üles ehitada? Traditsiooni loomine on väga suur ja pikk töö,» mõtiskleb ta.

Elu suurim prohmakas

Proovidevaheline vaheaeg ei tähenda, et laval midagi ei toimu.

Valguskunstnikud sätivad valgustust veelgi paremaks ja seetõttu

prožektorid kord süttivad, kord kustuvad.

«Kõige rohkem olen siin akside vahel närveldanud «Mees La Manchast» ajal. Mulle kui noorele inimesele oli see ikka pähkel, mida pureda,» kangastuvad Katrini silme ees olnud ajad.

Sellist asja aga nagu Tartus, kui ta «Minu veetlevas leedis» Elizat kehastas, pole Estonias juhtunud. Avamängu kõlades ja enda lavale minekut oodates oli kõik peast pühitud ja paanika meeletu, ehkki lavale astununa meenus taas kõik. Ja sellist asja pole Estonias samuti juhtunud, et terve etendus Katrini tulemata jäämise tõttu ära jääb, nagu ükskord Draamateatris. Tükiks oli legendaarne «Inimene ja inimene».

«Ilm selt olin ma jälle ületöötanud. Läksime lastega mere äärde kiikuma ja unustasin ära, et mul etendus on,» tunnistab ta. «See on mu elu kõige suurem prohmakas.»

Proovisaalid mäletavad

Teadupärast möödub näitlejate elu suuremas jaos proovisaalis, ning kusagil Estonia kõrgemal korrusel asuv proovisaal number kaks on mänginud Katrini elus olulist rolli. Muu hulgas kohtus ta just siin esimest korda oma tulevase elukaaslase Tõnu Kilgasega, kes meie seast hiljuti lahkus.

Kui need seinad võiksid kõnelda!

«Veel mäletan, kuidas ükskord siia sisse tormasin, arvates, et proovi parajasti ei tehta, ja tahtsin klaveril üht meelde jäänud melodiat mängida. Ma ei märganud, et peanäitejuht Udo Väljaots siin kellegagi proovi tegi, ja ma sain nii sõimata! Kuidas sa niimoodi sisse tormad, et isegi ei vaata, et keegi proovi teeb! Mul on see nii meeles!» meenutab Katrin naerdes.

Ka praegune Valge saal, kus etenduste päevadel tegutseb vaheajal kohvik, oli kunagi esimene proovisaal. «Me kuulusime Endel Pärnaga, kes oli samuti eluaeg subrett, ühte veregruppi. Mäletan, kui ta ütles, et õpime nüüd ära dueti «Bajadeerist», kus ma sinul juuksed maha lõikan ja sina mulle tordi näkku virutad. Tort oli tegelikult tehtud habemeajamisvahuga, selle lõi vanameister enne rahva ette tulemist ise kohevaks. Ja mina lendasin ikka paar korda laval pikali ka, sest olin maha läinud vahul kõrgete kotsadega libastunud,» ajab seegi mälestus lõbusalt naerma. Proovi tegid nad siin aga mõistagi vahuta.

Elu peab olema, tuli peab põlema!

Kui proovis miski ei õnnestunud, üritas Katrin pisaraid tagasi

hoida. Ja jooksis siis esimesel võimalusel keldrisse, et keegi neid ei näeks. Eriti tihti võis teda siit leida, kui valmistati ette «Hallo, Dollyt». Kui ikka ise kah tunnetad, et midagi välja ei tule ja tükk käima ei lähe, siis pärast ahastamist ja enesesüüdistamist, et miks ma ometi näitlejaks õppisin, on ju palju kergem olla.

Praegu on keldris interneti-, ventilatsiooni- ja elektrisüsteemid, laealune puha kaableid täis. Kuid vanasti oli see põrandaaukude ja kaarjate võlvidega ruum pime, lehkav ja räämas. Kunagi peeti ühes sopis «Sevilla habemeajaja» tarvis isegi kanu ja kukke ning kasvama hakkasid koguni šampinjonid.

Kostüümiladu, mida kunagi frakilaoks kutsuti, tekitab Katrinis samuti elavaid emotsioone. Silmade särades proovib ta pähe kübaraid, aga ka Endel Pärna kõvakübarat.

Kunagi töötasid siin riieturid Linda ja Birke, kes teatribussiga väljasõidule minnes enne istme puhta valge käterätikuga üle pühkisid. «Minu tüdrukud peavad alati olema tipsen-topsen,» meenuvad Katrinile Linda sõnad. Ja tundis temast alati suurt puudust, kui teatrist lahkununa esinemas käies ise oma kostüümide korrashoiu eest hoolt pidi kandma.

«Mul on tegelikult hästi läinud,» lausub Katrin veendunult. «Et ma just Estoniasse kunagi tulin - ju see oli nii ette nähtud. Ja kuna nii oli ette nähtud, siis püüdsin sellest võtta maksimumi. Elu peab olema, tuli peab põlema!»

«Algul võtsin natuke viina ja nutsin.»

"Muu hulgas kohtus ta just siin esimest korda oma tulevase elukaaslase Tõnu Kilgasega."

TAGASI KODUTEATRIS: Katrin Karisma on taas laval operetis «Lõbus lesk». Tema kanda on Nieguse roll, mis laulmist ei eelda. Päeva hommikust proovi jälgis Katrin publiku poole pealt ning nentis, et vana hea operett on Estonias tagasi.

KOSTÜÜMILAOS: Kui palju mälestusi! S ü m ila o akustika meenutab sobib Katrinile